

ДОСТОВІРНІСТЬ ОЦІНКИ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В СУЧАСНИХ КРИЗОВИХ УМОВАХ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Сучасні кризові тенденції розвитку економіки демонструють відставання теоретичних напрацювань від потреб практики у сфері бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні. Негативні тенденції у національній економіці викликають проблеми, які необхідно вирішувати на науковому, практичному та законодавчому рівні. Сучасний стан ринкових відносин та девальвація національної валюти в Україні визначається як позитивними (стимулювання експорту та внутрішнього виробництва) так і негативними тенденціями (інфляція, валютні ризики). Наведені тенденції здійснюють суттєвий вплив на інформативність показників фінансової звітності. Відсутність своєрідної адаптивності та гнучкості національної системи бухгалтерського обліку закладає нові методи деформації облікової інформації в процесі її передачі користувачам, впливаючи на ефективність прийняття управлінських рішень. Саме грошовий вираз вартості в бухгалтерському обліку та принципи підготовки фінансової звітності призводять до існування ряду дискусійних проблемних питань, які пов'язані з репрезентативністю облікової оцінки елементів фінансової звітності. Тому хочеться підняти та дослідити проблеми і особливості реагування національної системи бухгалтерського обліку і оцінки показників фінансової звітності на кризові явища в економіці, процеси девальвації і їх результати при аналітичному забезпеченні інформаційних потреб користувачів.

Найбільшій трансформації в аспекті проблем оцінки зазнають активи та зобов'язання, які протягом тривалого періоду часу перебувають на балансі підприємства і змінюють свою вартість під впливом ряду зовнішніх факторів (інфляція, коливання валютних курсів, карантин), які повинна враховувати сучасна система обліку і звітності в Україні [1].

Грошовий вимірник та оцінка основних елементів фінансової звітності є складовою рушійною розв'язкою розвитку економіки України у майбутньому і від її якісних характеристик залежить ефективність ряду прийнятих на цій основі рішень щодо ефективності та результативності на мікро - та макрорівнях. Підготовлені на цій основі рішення визначають основні характеристики та пріоритети розвитку національної економіки і прямо впливають на інвестиційну привабливість, динаміку залучення інвестицій, розподіл обмежених ресурсів у межах держави, співпрацю з МВФ в сучасних умовах.

Пошук наукових праць, в яких розглядаються проблеми оцінки показників фінансової звітності, показує високий інтерес до даної проблеми. Однак, слід

зауважити, що розроблені теоретичні, організаційно-методичні та методологічні положення щодо грошового виразу вартості активів у звіті про фінансовий стан підприємства потребують адаптації відповідно до впливу нових зовнішніх факторів на процес оцінки та її результати, які виникли в ринковому середовищі в Україні. Актуальними щодо дослідження наведених проблем є праці таких вітчизняних та зарубіжних вчених, як Бутинця Ф.Ф., Головка В.І., Грабової Н.М., Жука В.М., Загороднього А.Г., Кірейцева В.В., Малюги Н.М., Маренича Т.Г., Остап'юк Н.А. [2], Соколова Я.В., Супрунової І.В., Ткаченко Н.М., Швеця В.Г. та ін.

Для сучасного стану економіки України характерний такий макроекономічний процес як девальвація, що впливає на досягнення актуалізації вартісних оцінок показників фінансової звітності. При розгляді проблем оцінки при інфляції та девальвації, їх зміст слід визначати як зниження купівельної спроможності національної валюти на національному ринку (інфляція) або відносно іноземної валюти (девальвація). Тобто, обидва процеси визначають зміни купівельної спроможності грошової одиниці України. Наявність різноманітних варіантів оцінки показників балансу підприємства визначає ряд альтернатив та застосування різних професійних суджень, однак реальність та актуальність оцінки важливих показників балансу підприємства має більше значення і повинна бути закладена в основу побудови всієї системи бухгалтерського обліку і фінансової звітності [3, 4].

В умовах ринкової економіки особливої актуальності набуває процес правильної оцінки необоротних активів та їх відображення в балансі через те, що вони тривалий період часу перебувають на балансі підприємства, визначаючи значний вплив на результати проведеного аналізу і прийняття довгострокових рішень, розподіл витрат і доходів між різними звітними періодами, що в результаті може здійснювати значний вплив на калькулювання собівартості продукції, систему ціноутворення, визначення ціни та виручки від реалізації продукції. На відміну від оборотних активів, які перебувають на балансі у межах звітного періоду (в умовах карантину їх вартість теж суттєво коливається), що нівелює вплив зміни їх вартості на прийняття багатьох економічних рішень користувачів, неадекватна оцінка вартості такого елемента необоротних активів, як основних засобів виробничого підприємства може призвести до викривлення інформації та визначати хибні показники ділової активності, ефективності, рентабельності, фінансової стану тощо.

Як показує дослідження, показники виручки від реалізації продукції та балансової вартості основних засобів демонструють вплив девальвації валюти звітності на показники економічної ефективності та ділової активності. Як показують дані балансу, на прикладі досліджуваного підприємства, система ціноутворення на підприємстві змінюється відповідно до ринкових умов (інфляція, девальвація, зміна вартості капіталовкладень тощо), тоді як оцінка показників балансової вартості основних засобів (як частини необоротних активів підприємства) розраховується за історичною собівартістю.

Підсумовуючи основні результати дослідження, зазначимо, що девальвація

валюти звітності та балансу, як макроекономічний процес, що відбувається в економіці України, сприяє викривленню обліково-звітної інформації, що надається користувачам для прийняття рішень у фінансовій звітності. Найбільший вплив на забезпечення інформаційних потреб користувачів фінансової звітності здійснює вибір методів оцінки активів, що тривалий період часу перебувають на балансі підприємства – необоротні активи (пріоритет довгострокової оцінки). Обґрунтування інформаційного забезпечення користувачів на основі показників фінансово-економічного аналізу дозволяє проводити тестування відповідності оцінки необоротних активів в умовах девальвації валюти звітності та визначати важливі тенденції у розумінні ефективності управління підприємством на основі обґрунтованих аналітичних показників. Вибір методів оцінки активів підприємства, які відповідають ринковим умовам господарювання, дозволяє встановити реальну кореляцію між показниками виручки від реалізації продукції (з урахуванням процесів девальвації та інфляції) та ефективністю використання основних засобів на підприємстві, а також покращити ряд показників фінансового стану та стійкості, підвищуючи рівень фінансової незалежності підприємства та фінансової могутності у процесі залучення фінансових та інвестиційних ресурсів.

Список використаних інформаційних джерел

1. Маренич Т. Г. Оцінка в бухгалтерському обліку / Т. Г. Маренич // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. - 2014. - Вип. 150. - С. 19-25. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhdtusg_2014_150_5.
2. Остап'юк Н. А. Зміни вартостей в бухгалтерському обліку // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу [Текст] : міжнар. зб. наук. пр. / Житомир. держ. технол. ун-т; [редкол.: Бутинець Ф. Ф. (голова) та ін.]. - Житомир: ЖДТУ, 2014. - Вип. 1 (19). - 2011. - 487 с.
3. Міжнародні стандарти фінансової звітності: текст [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>.
4. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку: текст [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PSBO.aspx>.